

Nr 55.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas; given Stockholms slott den 30 januari 1948.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas.

GUSTAF.

John Ericsson.

Förslag

till

Lag

om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas.

Härigenom förordnas, att lagen den 12 december 1941 om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas, vilken jämlikt lag den 16 maj 1947 (nr 199) gäller till och med den 30 juni 1948, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1949.

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 16 januari 1948.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför statsrådet Ericsson.

Lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas gäller, enligt lagen den 16 maj 1947 (nr 199) till och med den 30 juni 1948. Enligt förstnämnda lag må, därest tillgången på elektrisk kraft ej förslår att tillgodose behovet därav, Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, statens bränslekommission meddela föreskrift om kraftens fördelning mellan förbrukarna samt om användningen i övrigt av tillgänglig kraft. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande gas. För att lagens materiella bestämmelser skola träda i tillämpning erfordras, enligt 1 §, särskilt förordnande därom. Sådant förordnande må meddelas vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Förordnande meddelas av Kungl. Maj:t med riksdagens samtycke, dock att, när riksdagen ej är samlad, provisoriskt förordnande må meddelas av Kungl. Maj:t ensam. Sedan 1941 års riksdag enligt skrivelse nr 503 lämnat samtycke i sådant hänseende, har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 12 december 1941 (nr 926) förordnat, att ifrågavarande bestämmelser tills vidare skola äga tillämpning.

Efter framställning av bränslekommissionen har Kungl. Maj:t den 13 juni 1947 uppdragit åt kommissionen att förbereda genomförandet av en sådan reglering av förbrukningen av elektrisk kraft som avses i förenämnda lag ävensom utfärdat kungörelse (nr 250) angående förberedande åtgärder för en sådan reglering.

Med stöd av lagen har Kungl. Maj:t vidare utfärdat kungörelser *dels* den 13 april 1945 (nr 117) angående inskränkning av förbrukningen av elektrisk kraft, *dels ock* den 29 augusti 1947 (nr 612) angående reglering av förbrukningen av elektrisk kraft. Med stöd av dessa författningar har bränslekommissionen meddelat föreskrifter, som innefatta ransonering av elektrisk kraft för förbrukare i flertalet orter i landet ävensom vissa andra inskränkningar i rätten att förbruka dylik kraft.

I fråga om förbrukningen av gas har Kungl. Maj:t efter framställning av bränslekommissionen den 8 december 1944 *dels* uppdragit åt kommissionen att förbereda genomförandet av sådan reglering av gasförbrukningen, som avses i lagen den 12 december 1941, *dels ock* utfärdat kungörelse (nr 762) angående förberedande åtgärder för dylik reglering. Dessa bestämmelser äro alltjämt gällande, men förbrukningen av gas är fri.

I skrivelse den 2 januari 1948 har *bränslekommissionen* beträffande frågan om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas anfört följande:

Vad angår frågan om förbrukningen av elektrisk kraft föreligger sedan september 1947 på detta område en ransonering, som måste betecknas såsom mycket ingripande. Införandet av denna ransonering föränleddes av en synnerligen besvärlig kraftsituation. I skrivelse den 27 februari 1947 med hemställan om då önskvärd förlängning av lagen den 12 december 1941 om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas uttalade kommissionen den åsikten, att man måste räkna med möjligheten, att dåvarande osäkra kraftsituation kunde bli kritisk för kraftförsörjningen under perioder av högbelastning. Som skäl härför åberopades bl. a., att risk föreläge för en försämrad vattentillgång, att belastningen ökades genom en alltjämt stegrad konsumtion och att tillgången på ny maskinell utrustning vore otillräcklig. På grund av sedermera ihållande exceptionell torka blev krafttillgången emellertid än sämre än kommissionen sålunda ansett sig kunna antaga.

Risken för en allmän energiransonering hösten och vintern 1948—49 är betydande. Nya kraftstationer kunna icke tagas i bruk så snabbt som tidigare beräknats, i huvudsak beroende på förseningar i maskinleveranser. Kraftbehovet fortsätter otvivelaktigt att stiga, ehuru detta under pågående ransonering icke kan siffermässigt konstateras. Därtill kommer frågan om vattentillgången. Vid vårflodens början 1948 torde vattenmagasinen sannolikt vara praktiskt taget tömda. Hur vattentillgången därefter blir kan inte förutsägas nu. Även om den skulle bli normal, kan man på grund av övriga inverkanförhållanden med så gott som fullständig säkerhet utgå ifrån att svårigheter med effektbalansen komma att föreligga. För att bemästra dessa svårigheter kräves möjligheten att reglera konsumenternas effektbehov (värmekaminförbud, effektransonering m. m.).

Bränslekommissionen hyser den uppfattningen, att kraftsituationen vid fortsatt industriell expansion icke kan förväntas undergå en avgörande förbättring, förrän de nya kraftanläggningar, som beräknas kunna tagas i bruk hösten 1950 och vintern därefter, bli färdiga. Beredskapsbestämmelser för reglering av förbrukningen av elektrisk kraft, grundade på nu nämnda omständigheter, som åtminstone delvis måste anses betingad av de genom andra världskriget skapade förhållandena, borde sålunda förefinnas för tiden fram till och med vintern 1950—51. En så lång utsträckning av giltighetstiden för lagen om förbrukningen av elektrisk kraft och gas kan dock ur andra synpunkter anses betänkelig. Kommissionen vill därför icke hävda, att en förlängning av lagens giltighetstid behöver ske för mer än ett år i sänder.

Föredraganden: Även om läget på bränslemarknaden under det sista året i vissa hänseenden förbättrats, kan det icke anses uteslutet, att en ogynn-

sam utveckling på detta område kan göra en reglering av förbrukningen av gas med stöd av förevarande lag nödvändig även i fortsättningen. Härtill komma de av bränslekommissionen omförmälda svårigheterna beträffande kraftförsörjningen, vilka visserligen till stor del förorsakats av den på grund av sommarens torra uppkomna bristen på vattenkraft men även ha sin orsak i att utbyggnaden av kraftverk på grund av förseningar i maskinleveranser icke kunnat fortskrida i så snabb takt, som beräknats. På grund av nu anförda förhållanden anser jag, att möjlighet att vid behov tillämpa lagen bör föreligga även efter den 30 juni 1948. Lagens giltighetstid torde därför böra förlängas, lämpligen i enlighet med bränslekommissionens förslag med ett år eller till och med den 30 juni 1949.

På grund härav har inom folkhushållningsdepartementet upprättats förslag till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas.*

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar¹, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Curt Nordwall.

¹ Denna bilaga, vilken är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 30 januari 1948.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden LAWSKI,
GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 28 januari 1948 tillhandakommet utdrag av protokoll över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 16 januari 1948, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i folkhushållningsdepartementet hovrättsassessor Erik Göransson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Bengt Larsson.

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 30 januari 1948.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler statsrådet Ericsson lagrådets den 30 januari 1948 avgivna utlåtande över det den 16 januari 1948 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas*; därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ingvär J:son Rörs.
